

در سعادت‌دۀ ناک پوسته‌نامه قارشوندۀ
دانزه نیمه‌ساده

مل امراه:

در سعادت‌دۀ ناک پوسته‌نامه قارشوندۀ
دانزه نیمه‌ساده

مِسْنَاتُ الْقِرْبَةِ

صَرِيفٌ

١٣٢٦

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باحت هفت‌هانق رساله‌در

در سعادت‌دۀ لسخه‌سی ۰۰ پاره‌دد

قیریله‌دن مقوا بورو ایله کوندرویله‌رسه سنوی
۲۰ غروش فضل‌هه آن‌هه.

در سعادت‌دۀ پوسته ایله کوندرویله‌رسه ولايات بدی اخذ او لئوره.

مؤسس‌لری: ابوالعلاء زین‌العلاءین - ح. اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی:
۳۲۴ نومبر ۱۱

سن‌لکی القایلیقی

۶۵

۵۰

۴۰

۳۰

در سعادت‌دۀ ولايات‌ده

۵۰ ۹۰

۴۰ ۹۰

۳۰ ۹۰

همالک اجنبی‌ده

سماں ہڈائی

اولہ بُجھی فصل تسترن قالقارمی؟

قادینلوک باشندہ کی اور تو نٹ قالقمسی، بناءً علیہ شرقیت دہ یوقاری لدھ
صایدی غمز مخاطرہ لرہ دو شمی محل برائیش دکلدرہ۔ زیرا بومدنیت مادیہ
نظر لری مسحور ایدن، ذہنلری چلن او شعشهہ کاذبیلہ بو ندن اول ده
برچوق، هم ده لازم الوجود اور تولوی قالد پرمشدی۔ ایشته (حریت
شخصیہ) نامنہ واونٹ تأثیریلہ قالد یعنیلان، سحو ایدیلن او چاہلدن
چوغنڈ کون کمال بشرک لواز مندن او لدیغی شرقیلر عموماً اکلا دیلر،
بوده هجھ استغرا ب ایده جک جہت یو قدر، زیرا مدینیت حاضرہ
تضییق سابقک، برچوق عصر لر دوام ایدرک ہتون علم انسانیتی ایکلہ دن

قاجردېغىدىن، بچىرىدىكىندىن دولايى موجب تائىف و تأثىر ك، وياخود سوه استىمـال اىتدىكىن يېكىن بادى نىم و تەخسرك اوله جىق شىيلرلە معزىز، مقدس زمانى زيان اىتمە! چالىش! يىنه چالىش! داڭما چالىش! رىزق كىچە مقسۇمدر. فقط اورزقى طلب و جلب خصوصىدە هەمت و غيرت دە امىز بىخۇمەدر. چالىشىيغانلىر محرۇم، يېھودە او قانكىدار او لانلىر ھەزمان مغمۇمەدر. اىشىدە كەلمىجە بولۇزۇر، اما اكسلەجەدە اىش بولۇماز، بودە بىداھە مەعلومەر. بونلىر ھېپ، مقتضىسى حكىمەر. يالكىز توكل كافى دەكىل! اسبابىنە توسل مەقىم ذەمەتەر. ذەكا و استعدادىنە مغۇرداويمە اعتماد نفس اىتمە! سەعىدە مقرۇن، شروعە او يەعون او لمىان ذەكارەن، استعدادىلەن، فەطامىتلەن ھېچ بروقت ذەرە قدر استفادە ايدىلە من. بالعکس موجب خىمار، جالب مضارا او لور. چالىشىمادن او لماز. يالكىز طلب كافى دەكىل! چالىشىلى! جابالاماى! اكەملى! چاپەلامالى! كۆكەن ھېچ بروقت آلتۇن و كوش ياغماز. بونلىر سەعى و غيرتىلە الله كىور. صنعت و تەجارتىك ھېچ بىر قىسىنى استھقار، چالىشىمەنك ھېچ بىرنواعنى استھقار اىتمە! چالىشىق، از فازانىق، كۈچۈك كۈچۈك صنعت و تەجارتىلە اشتغالاتىدە بولۇنچى اصلا و قطۇما موجب خىجالت او لماز. ھەنە صورتىلە او لور اىسە او لىسون داڭىزە صداقت و استقامتىدە چالىشىق ھېچ بىر زمان عىب صايىلماز. الله زىيادە موجب خىجالت، الله عظيم رذالت، الله بىوكى عىب و مىذلت چالىشىنى تۈرك اىلە عطالت و بطاللىق التزام ايدەرلە ايشىز كۈچىز او تەدە بىر يە سەفيهانە، سو سەريانە، كۆرمەك، وجودك صاغلام، كۈچك قوتىك يېنە داڭىزىق، اىش ابىشىك داڭىزە اقتدارك داخلىنده بولۇندىيەنى حالىدە دىل سۋاىلى ارتىكاب اتىكىدر. فياض مطلقك سکا بىخش و احسان اىتدىكى عقلى. فىكتى، صحىت بىدنى، سلامت اعضايى، قوت وقدرتى حسن استعمال اىت! آنلەن حقييە استفادە اىلە! حالكىلە مناسب بىر كار و كسى تأمین مەعىشىتە اساس اتىخاذ اىت! ئالمەن مدد بىكلە! اىشكىدە كۈچكە التزام دقت، الکەن كەلدىكى قدر غىرت اىت! عەهدە سىندىن كەلەجەك و بالآخرە ضروري كورە جەكك اىشلەرە ال سورىدا بىر اىسە ھېچ باشلاياماق باشلايىدە باشىھ چىقار مەقسۇزىن يارم يامەلاق بىراققىدىن و جوھە اىلە خىرلىيدەر. بىرچوق اىشىدە بىر دن قوبولە! ھېچ بىرى ئامىلە خاصل او لماز. خصوصات متىددەدە اختصاص غايت مشكىل، بەضىيلرىنە كورە غىرقابىلەر. بونلۇك تىتجەسى عدم موققىت، مأيوسىت، نىدامتىر. بىر كۈنە خصوص او لان امور و خصوصاتى او كون ظرفىدە ايفا و اعامە چالىش! بىر كۈنک اىشنى يارىنە بىراققە! يارىن اىچۇن طېرى باشقە اىشكى او له جىقدەر. بدايەتىدە التزام اىلە جەكك اعتنى و دقتى نەياستىدە قدر مە-اپظە اىتكى در عەهدە والتزام اتىلىسەك كە امور و مەاملاتك كىتىدېجە تىكىل، اسېباب تەجارتىك كىتىدېجە تەرقىيەن تەحمل، فائە و منفتىك كىتىدېجە كەنەرقۇز ئەتكى، سعادىتك، قدر و حىئىتك منداد و فراواان، دنيا و آخرتك مەمور و آباد او لىسون.

انسان سبب وحودی . باعث حیاتی اولان ابوینتک معادنیله
تریه او لیهی احراز و سن تیزه وصولاً لیله زمام اداره واعشهیه بالذات
صاحب و مالک او و نده خصوصده صاحب امتیاز اولدینی زمان

کلیاً قالدیرلماسی ، قادینلرک بستور باشی بوش بر اقلیمی ، هوسات نفسانیه سی پاشنده بیلدیکی کی طولاً شمسی توصیه ایدن بر طاق سفل اثرلر تأثیرنے ابتدار اوئندی .

ایشنه بوتلر مدینت حاضره نك بر طاق احوالیدر که هر متأمل نظره عياناً تجلى ایدر . بىز شرقیلرکه شیئون حیاتیه مرک کافه سندە بلا انقاد ولا تأمل هپ او مدنیته امتشاله حکوم او لمیز ، چوق کرەلر حقیقة بىزه صورت قطعیه ده مضر او لدینی ، دها طوغریسی عروه اجتماعیه منزی او ره سندەن ، هم ده بىزه بر لشیه جك صورتىه قىرە جفنى بیلدیکىز حالىدە بىلە او مدنیته متابعندن بىر درلو كندیزی آله میورز . بناء علیه حال بو طرزدە دوام ایندجە ، اینجىز دن ده بو مدینىتك فنان او لان ظواهرينە قاپلایه حق ، مقاومت كۆستەر بىلە جك قوتلى نظرلر ، بیوك بوركلر ظھور ایندجە البته اي بر تجھے چیقیماه چقدەر .

آرتق آکلاشیلیورکه كنجلر یزدن حتی اختیار لریزدن پاك چوغۇنڭ يوزىنە کى پرده حیانە صورتە صىرلىش ايسە بىكون مسلمان قادینلرینك جىين عصمتى مخاپظە ایدن ردانىڭ ده عىنى صورتە فالقىمى عمال دىكلەر . او بىلە يىا ، بىزمانلار كنجلرە ، اشرافە ، حتی او ره حالىدە بولنان آدملىر بىلە توتون اینجىمك ، قەھەرلە او طورمۇ منزۇ ایکىن — اختیار لریزدن ایشیدیورز . — شىدى كورۇپور و طوپیورز کە ، مدینىتك اڭ پارلاق طرزى كنجلرک عنان حىرىتى آله بىلدیکەن قويييرمك اىش گى ، آرتق شىبان مملکەت عومى مەھلەرە ، ئوغلې لاق جادەلر او زرنە او طوروب مداوەلە اقذاخ ایدیسور ! بىر دىليقانلى عمۇخانە دن ياقەلە دىيى بىقارى ايلە شهرلەك بىشك جادە سندە ، كەڭ سربىتى ايلە هم ده آداب عومىيە مخاپظە يەڭىچىق سلاحيتدار او لان ذواتك كۈزى او كىنە كىزىنیور ، هېچ بىمانە راست كەلکىسىز شەھوات بەھىيە سىنى تىكىن ایدیسور !

ایشته بىر سىدارلقلرک كافه سى باشقا بر شىدەن دىكىن انجق او بىلە او زىلرینە چىكىلن پرده لرک قالدیرلەندىن نشأت ایدیسورکە بىز بىحالك مملکەت نەفعى اولق شوبلە طورسون ، حىيات طامارلىنى امكىدە ، بىيان موجودىتىزى ئەلتەن دىقىقە او لدینى كوریيورز . يابىز نەدن بىحالە كىدەك ، هېپ پۇناردن دىكى ؟

بناء علیه هېچ استبعاد او نىماز كە خلقىك يوزىنە بىر باد تىسب اسسوون ده بىراقسۇنلر تىستر تىرىجى تىرىجى او رەن دن قالقسوون . نىتەكم بعض خالەلر ده كوریورز — لەن بىحال ، بوايتىالى ھىئت اجتماعىه مزاچىون نەزەبالەڭ بىشك بىر بىلا كىسىلەر زىرا مەستورىتك زوالي بوكتايدە موقع بىخىنە چىكىدە كىز بىشىن اسراض اجتماعىه نك بەھە حال ظھورىنى اشاج ايدر بوخستەلقل ايسە ذاتاً وجود ملىقىزى صارىقىدە او لان دىكى اسراض ايلە بىر شىخە او بىلە مەھلەك بىر آفت حصولە كىتىركە . بىن او نەن المدن كەلدىكى قدر او زىاق اولق اىستدىكىم اینجىون . بورادە خ طرائى سردى اىتمە بىلە مشئۇم خاپىارم .

لەن بىقدر ياسى نەن اىخاب ایدیسور ؟ مسلمانلر بىشىدەن مايىس اۋەنەنە ئەجىلەر بىر بىلە كىرىم او نەن دىانت اسلامىيەن . او مەن

او آھنەن قىودك توليد ايلدىكى بىر تىتجەدر . ايشتە بشريت اسارت قىدىمىسىنەن قور تولور قور قولماز كەندىسىنە منع و تضييق شەھى سى بولنان هر شىئە قارشى شىدید بىر خصوصىت اظهارىنە باشلادى . او لانجە هەتق بىتون قىودى قىرمىاھ حصر اىتدى . بى خصوصىدە افراط ، تفريط كەرىبەلرندن مناج اعتداله طوغىر دۇغە يى هېچ خاطرىنە كىتىرمى ، كەندىسى بىلە بىر و ظيفە ايلە مکالم كورىمى . بىسيط بىر انتقاد ، آز بىر تأمل ايلە اكلاشىلیورك بى حال مدینت حاضرە نك هى طورىنە ئەميان او لىشدەر . شەھى سزە بىر قاج شاهد كىتىلم :

رۇسای اديان بىر زمانلر پاك ايلرى يە كىتىريلر سياست روحاينەلرنى حسن ادارە ايدە مىھەرك خلقى سوط دىنەلرینە حکوم اىتمك اىستىدىلر . صوکرە مدینت ميدان آنچە رجال دىنى او بىلە آشىش اولدقلرى حدود اعتداله ارجاع اىتمك جەھتە كېتىرەك هى او نەنلرک هم ده اديانك بىر دن محو وازا للەسەنە يورودى كە حالا بى صەمەنەن آواز بالا پروازى آفاق اىكلىتىدە در . استبداد حاكم اولدىنى زمانلردا ارباب عقولە كونا كون تضييقلىر روا كورلەدى ، مزاياىي فكىرەلرندن ، ثمارات عقلىلەلرندن مستفيد اوللىرى تحرىم اوئندى . صوکرە مدینت ظھور اينجە ناسى مقام اعتداله طور دورمۇ اىستە كەرەك بالەك طولوم باجىلەر ، وارداجىلە وارنجىھە قدر بىتون اسافل خالقە حریت فكىرە يى مباح كورىدى . بىنى ضعيف ، فكىرى سخيف او لانلردا ادراكلىرىن يوكسلە مىھەجى معاىيە عقل ايردىمە قالقىشەرق قدرت التىھىي ، عقاد اساسىي انكارە قدر واردىلر كە بۇ ئەنلەر بىرولك ايدنلرک بىكون ده كورولىلىرى طوپىلور .

بروقتلر رجال سلطنت حدود طېمىلىرىنى آشدىلر ، داڑە عقل و حكىمەن چىقەرق كەرىۋە استبدادە صاپدىلر ، عبادالله اسىر نظرلە باقدىلىر . مدینت كەندىنى كۆستەنجه بوازغۇن حکامك دىز كېنلىرى طوپلامق ، اوئلىرى تجاوز اىتمش اولدقلرى حدودە چوپر مکله قانع اولمادى . بلکە سلطنتك نامى بىلە يېرىزىنەن قالدیرمايە ، خلقى حکومت قىدىن ئازادە لەكە باشى بىش حيوانلار بىكىنە يە چالىشان بىر چوق فرقىلر ظھور ايندى كە حقلەنەدە اىضاھات ويرمك صەدىغىزك خارجىنە در .

اسىكىن اخلاق عمومىيە مخاپظە يە يامور او لانلار ھرادىدە منافى حرکتى منع خصوصىدە فوق العادە شدت كۆستەنلىر . حتى خلقى اعمال دىنۋىيدەن تنفيز ، بوحىيات قانىدەن روکىدان اىستىدىلر . مدینت كەنچە نامى شاھراء اعتدالە چوپر مکله قىلمادى . اوئلىرى بوسفردە حریت شخصىيە نامە او لهرق اواحە مظاقيە وادىلىرىنە سوق اىتدى ! حتى ايش او درجه بىلە كە — تصور ايدە بىلسەلر — بەھاڭ استكراه ايدە جىك ، قبول ايدە مىھەجى بىر چوق جناباتلر ، فضاحتىز ھپ مدینت نامە ارتىكاب او لوغا يە باشلادى

بىزمانلار قادىنلاره قارشى روا كورىلن مظايم درجه افراطى بولدى بىچارەلەر كەنچە دەميرىنە كەلىدىلر او رولەدى ، ات يەكىن ، كولىكەن منع ايدەلە . قادىنلە روح يوقدر ، دعواسى ميدانە چىقىدى . مدینت ظھور ايدە بىر نجه آرتق قادىن حقوقى ويرمك خصوصىدە حد و سىنى كۆزىمدى ، او كا بىاستقلال كەنچە بخش اىتدى . حتى بىكون از دواجك

اطاعت اولماز . [أنا الطاعة في المعرفة] طاعت الحق معرفة مخصوصه .
قرآنده بوشرط آكلاشیلمازی ؟
اولاً [اطيعوا الله واطيعوا الرسول وابي الامر منكم] بیورور . الله
اطاعت ایده جکسک اول باول . صوکرا رسونه . بوایکی اطاعت حافظه
ایله برابر اولی الامره ده اطاعت ایده جکسک . اولی الامره اطاعتله ایکی
اطاعت نیائل اولورمی ؟

- اولابنم امرمه . صوکرا رسولمک امرینه . صوکرا بوداره داخلنده
قرآنده . حدیثه توفیق حرکت ایدرسه اولی الامره ده اطاعت ایدک .
پشین اولی الامره اماناتی اهلنه ادای و عدالتله حکمی امر ایدیور .
صوکرا بزه اولی الامره اطاعتی امر ایدیور . بوندن نه آکلاشیلیو ؟ امام
فخر رازی دیبورکه : کندی حسابلرینه کوره بزی قولانق ایسترسه
اطباعت بوق . او وقت اطاعتی امر ایدیور . پشین اوبلرک وظیفه سی
کوستور : [إن الله يأمركم أن تؤدوا الامانات إلى أهليها وإذا حكمتم
بين الناس أن تحكموا بالعدل .] آندی صوکرا [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِّيعُوا اللَّهَ
وَاطِّيعُوا الرَّسُولَ وَابي الامر منکم] بیورور . اطاعت آئندده پشین
کندی امرینی سویلیور .

- قواعد عدل وضع ایدن بنم ، صوکرا رسولمک سنته موافق
حرکت ایده جکسکنر . بوداره ایچنده سزه حکومت ایدرسه او وقت
اوبلرده اطاعت ایده جکسکنر . زیرا انتظام عالم او فی ایحاب ایدر .
متفرق یاشاغاز . داعاً اجتماع ایده جکلر . اخذ و اعطالری اوله حق .
شرکتلر ، تجارتلر تشکل ایده جک . هر درلو مناسبات قوت بوله حق .
بو قانونی اجرایه وسائل لازم . حکومت اولاسه بی آدم برباری
پرلر . او فی اجرا ایچون سلطانلر ، خلیفه لر ، آمرلر ، مأمورلر هی
حقوق عبادی حافظه ایده جک . یکیدن قانون یا پیغمبری حق . ایحاب
ایتدیجکه قوانین جزئیه اونلر یا پدیره حق . اوبلر راضی اوله حق ، که
میموان . هر کسلی معتقد طائیدقلری ذوات . [المستشار مؤمن]
حدیث شریفدر . استشاره اونله حق کیسه امین اوله حق . بیورکنده
بر غرض بولنایه حق . قوانینه ، احوال امته واقف اوله حق . امن
و اقتداری حائز کیسه لر کله جک . بتون امتك و کیلری صایلیور .
وکلای امت ، وکلای دولته فارشی طوره حق : - سن اجرایه
مأمورسک ، بنده قانونلری تنظیمه ! دیده جک . چونکه احوال و عادات
ایم بر حال اوزره طورماز . زمانلر دکشدیجک دکیشیر . معاملات داعاً
توسع ایدر . ترقیات ایلریلدیجکه ، اختلاط چوغالدیجکه بتون کرۀ ارض
بر هیئت حکمکه کلشدر . اوقدر مناسبات تزايد ایتشدر . شرقده ،
غربلده بوکون نه اواسه یارین همان بوراده طوبیلور . بیرده نه او لوسره
همان بتون دنیایه یاسیلیر . اونک ایچون دولتلر موازنیه محافظه یه
چالیشیرلر . برندیه بر قاریشیقلق اولورسه هیسته طوقنور . مداخله یه
استحقاق کسب ایدرلر . بناءً علی ذلك اسکی نظمات سعادت امی تأمین
ایده من . زمانه یه کوره نظاملر ، قانونلر تأسیس ایمک لازم کلیر . هن
کس ترق ایتدیکی کبی بزده ایلریلیه جکنر . اوبلر بیک درلو معرفتلر
اورته یه قویارلر . عقلنگ آلمدینی ، خیالنگ صیمدینی شیلری بزه رأی

روحندن بیریان ایتشدر . طوغرسی کندیه باقیورمده کوریشورم که
یوقاریده سویلیکم اوقدر سوزله برابرینه قلب مسلیک کندنده حالا
وجودینی حس ایتدرمکده اولدینی حیات راسخه قدیمه یه ، او قلبک
خاصائضن اولان عظمت وقاره ، شدت شکیه یه زیاده سیلله اعتقاد
ایتمکدهم .

امید ایدیشورم که بر سیل محرب کی طاشوب کلن بویکی یکی بدعتلرک
تأمیریله او بیوشان فقط اساساً . فطر تیزده کی موجودینی محافظه ایدن
احتساسات کریه کونک برندیه کیدن اویانه حق ده اجداد عزی ظل
محدود لا هو تیسته پرورشیاب ایدن اوکان علوی یه طوغری بر کشای
اشتیاق اوله حق ، او زرنده کی بوفروده پوشیده بی قالدیروب آته حق ،
بوشهوانی بدعتلری کمال فطرت انسانیه سی او زرنینه ترین برص دغیور
کی آیاقلری آلتنده چکینده جکدر .

بزده او زمان قادین مسئله سنه ، تستردہ شاهراه وسط و اعتداله
تباع ایده جکز . کمال بشری یی محافظه ایدن ، او فی قهرمانجه مدافعه ده
بولنان اک صوک امت بز اوله حق . نصل که بتون عالمدقارشی اوکالی رسم
ایدن ، ارباب سلوکه سیل رشادی کوستون ایلک امت ده ینه بز ایدک .

محمد عاکف

قول خدا

مقرری : سیروزبی ح . اشرف ادیب
مناستلی اسماعیل حق درس : ۴۹ — مابعد

باق ، جانگدن عنزی اولان دینگه تعرض ایسه والدینه ینه بر شی
یا پیغام . یا لکن اطاعت ایتمیه جکسک . مثلاً باشقة دینده بولونمش .
کلیسایه ، باشقة بر دینک عبادتخانه سنه کیتش . خبر کوندرمش : - او غلام
کلسون ، آلسون بی ۱۰۰ کیدوب آله جکسک . آلوب اوه کتیره جکسک ..
«هایدی انجی او رایه کوتورر» دیرسه کتور من سک . فقط کندنن کیتش سه
آله جکسک .

صوکرا باباک سرخوش اولمش . عشرت ایدیشور . بیرا ، شامپانیا ...
هیسی بر . هیسی حرام ، مردار . لکن او لادی بولنورسـک . باباک
ایچیور : - هایدی ، بر قدر طولدور ، کتیرا . دیسه یوق ، بی اولماز .
شرعه مخالف شیده اطاعت اولماز . لکن کندی ایچمش ، ایچمش . قدحی
النده طویور : - آل بودجی ! . دیسه آله جکسک . پعنی معصیته اهانه
اولماز . کفره یاردم اولماز . شرعه مخالف شیده کیسیه اطاعت اولماز .
بومسئله رله رحم حقنده معتبردر . مخانه ده قلمش ، کله میور .
کیدوب او لادی آله حق . الله قدحی ویره من . فقط قالدیر دیسه قالدیر .
ایشته رله رحم ده بولیه در . هر شیشه قارشی مهبا امکن رعایت اولنور .
چونکه [لاطاعة في المحبة] الله محبیت اوله حق یزده هیچ کیسیه یه